ISBN : 978-81-939613-2-2

अण्णा भाऊ साठे : समतावादी साहित्यीक

संपादक

डॉ. दिपक सुर्यवंशी

डॉ. सदाशिव भुयारे

अनुप्रिता मोरे

Shri Guru Buddhiswami Shikshan Prasarak Sanstha's Shri Guru Buddhiswami Mahavidyalaya Purna Estd.1983

PRINCIPAL
Shri Guru Buddhiswami Mahavidyalaya
Purna (Jn.) Dist.Parbhani

Co-ordinator
IQAC
Shri Guru Buddhiswami Mahavidyalaya
Purna (Jn) Dist. Parbhani - 431511 (M.S.)

ISBN : 978-81-939613-2-2

अनुक्रमणिका

१. मराठी कादंबरी आणि अण्णा भाऊ साठे यांचे कादंबरी वाङ्मय : एक अभ्यास — 9
प्रा. डॉ.शरद गायकवाड

२. अण्णा भाऊ साठे यांनी अनुभूती व सहानुभूतीतून कादंबरी लेखनासाठी निवडलेले वेगळे विषय. — 31
डॉ. प्रमोद भीमराव गारोडे

३. अण्णाभाऊ साठे : मानवतावादी साहित्यिक — 41
डॉ. आश्रु जाधव

४. अण्णाभाऊ साठे यांचे तत्त्वज्ञान — 46
प्रा.डॉ.आचार्य आर.डी.

५. अण्णाभाऊ साठे यांचा वैज्ञानिक दृष्टीकोन — 49
-डॉ. आंबटकर वृषाली ओंकार

६. अण्णा भाऊंचे आर्थिक विचार — 54
महेश वसंत कुलकर्णी

७. अण्णाभाऊ साठे यांचे कथा साहित्य — 58
प्रा.डॉ. अर्चना काटकर - सोनवणे

८. **अण्णा भाऊ साठे : साहित्य व स्वरूप** — 62
प्रा.आशालता नारायण खोत

९. अण्णाभाऊ साठे : एक मार्क्सवदी तत्वज्ञ. — 68
डॉ.प्रा.लोखंडे बी.बी.

१०. **अण्णाभाऊ साठे यांच्या भाषणातील साहित्याबद्दलचा मूलगामी दृष्टिकोन** — 73
डॉ. बालाजी विठ्ठलराव डिगोळे

११. 'वारणेच्या खोऱ्यात' कादंबरीतील देशप्रेम व विद्रोही जाणिवा — 79
बेटकर वैशाली चनबस

१२. अण्णाभाऊ साठे : जीवन, साहित्य आणि कार्य — 84
प्रा. डॉ. भोवाळ दयानंद लिंबाजी

१३. लोक शाहिर अण्णाभाऊ साठे साहित्य, कार्य आणि मातंग समाज — 93
डॉ. प्रमोद चव्हाण

१४. अण्णा भाऊ साठे : मानवतावादी साहित्यिक
प्रा. डॉ. दादाराव गुंडरे

१५. आण्णाभाऊ साठे यांचा महिलांकडे पहाण्याचा दृष्टीकोन — 99
प्रा.डॉ. दैवशाला चत्रभुज रसाळ

१६. साहित्यसम्राट अण्णाभाऊ साठे यांच्या चिंतनातील मानवतावादी दृष्टीकोन — 106
प्रा. डॉ. दीपक सुभाषराव सूर्यवंशी

१७. सांख्य तत्वज्ञान (सत्ताशास्त्रीय दृष्टीकोन) — 113
डॉ. आंबटकर वृषाली ओंकार

१८. अण्णाभाऊ साठे यांचा वैज्ञानिक दृष्टीकोन — 117
डॉ. आंबटकर वृषाली ओंकार

१९. साहित्यरत्न अण्णा भाऊ साठे : जीवन, साहित्य आणि कार्य — 121
डॉ. भगवान शंकरराव वाघमारे

२०. आण्णाभाऊ साठे साहित्य जीवन आणि कार्य — 126
प्रा.डॉ.तांदळे एस.के.

२१. अण्णाभाऊ साठे यांना अपेक्षित असलेली स्वातंत्र्याची संकल्पना — 132
प्रा. डॉ. शंकर गड्डमवार

२२. अण्णाभाऊ साठे यांचे जीवन चरित्र व कार्य — 138
हरिचंद्र विष्णू केळे

२३. आण्णाभाऊ साठे – एक व्यक्तीमत्व — 144
प्रा.डॉ.चेतना दत्तात्रय जगताप

२४. साहित्यरत्न अण्णाभाऊ साठे — 148
प्रा. डॉ. किशोरकुमार गव्हाणे

२५. अण्णा [illegible] कथालेखनातील विद्रोह — 156
प्रा.[illegible] वाघमारे

२६. '[illegible] कादंबरीतील स्त्री[illegible] — 160
प्रा. डॉ. माने हनुमंत तुकाराम

२७. अण्णा भाऊ साठे [illegible] साहित्य आणि कार्य
डॉ. माणिक एम. वागले

Co-ordinator
IQAC
Shri Guru Buddhiswami Mahavidyalaya
Purna (Jn.) Dist. Parbhani - 431511 (M.S.)

PRINCIPAL
Shri Guru Buddhiswami Mahavidyalaya
Purna (Jn.) Dist.Parbhani

ISBN : 978-81-939613-2-2

पुरुष हा निर्भीड स्वरुपाचा आहे कारण कोणत्याही स्वरुपाचे सुख दुख त्याल नसते सर्व तऱ्हेचक दुःख उपशन करण्याचा एकच मार्ग आहे. आणि तो म्हणजे पुरुष होय पुरुष आणि प्रकृती हे विभक्त आहेत हे स्पष्ट करणे सांख्य दर्शनाचे उदीष्ट आहे द्रव्य व गुणांची व्यवस्था सांख्यांनी सर्व सृष्टीचा किंवा विश्ववस्तुच्या ठिकाणी लावली आहे. द्रव्य स्वरुप पुरुषतत्व व दुसऱ्या बाजुस सर्व गुणांनी युक्त अशी त्रिगुणात्मक प्रकृती होय, संस्काराने 61 कारीकेत पुरुशाला अगुण आणि प्रकृतीक गुणवती म्हटले आहे ज्ञानाविषयी होणारे सर्व पदार्थ व ज्यांना ज्ञान होते ते पुरुष यांच्यातील अंतर दुर्लक्ष आहे.

सारांश

भारतीय तत्वज्ञानातील पडतत्वज्ञानातील महत्वपूर्ण असणाऱ्या या तत्वज्ञानाचे सत्ताशास्त्रीय सिध्दांत मांडत असतांना पुरुष आणि प्रकृती हे महत्वपूर्ण दोन तत्व आणि त्यांच्या संयोगातून विश्वअस्तित्व येते किंवा त्रिगुणात्मक प्रकृती आणि पूरुष हे विश्वअस्तित्व बुडाशी अंतीम तत्व आहेत हे सांगितले आहे. ज्यामध्ये चेतनतत्व आणि जडतत्व या दोन्ही तत्वांचा समावेश होतो हेच स्पष्ट होते.

संदर्भ

1 श्री. ह. दिक्षीत भारतीय तत्वज्ञान
2 भारतीय तत्वज्ञानाचा बुध्द इतिहास खंड 6
3 डॉ. उदय कुमठेकर, सांख्य दर्शन, प्रसार प्रकाशन पुणे.

Co-ordinator
IQAC
Shri Guru Buddhiswami Mahavidyalaya
Purna (Jn) Dist. Parbhani - 431511 (M.S.)

ISBN : 978-81-939613-2-2

अण्णाभाऊ साठे यांचा वैज्ञानिक दृष्टीकोन

डॉ. आंबटकर वृषाली ओंकार
श्री गुरुबुध्दि स्वामी महाविद्यालय, पूर्णा

प्रस्तावना :-

अंतीम सत्य शोधुन काढणे हा तत्वज्ञानाचा विषय आहे हे तत्वज्ञानाचे मुह उद्दीष्ट अ करीता तत्वज्ञानाच्या क्षेत्रात अनेक विचार प्रवाह येऊन गेले आणि होत आहेत. ज्यामध्ये जास अस्तीक असा एक भेद आहे. अस्तीक तत्वज्ञानाने वेद प्राधान्य स्विकारुन सर्व प्रकारच्या पारल गोष्टींना मान्यता दिली पण नास्तीक तत्वज्ञानाने पौरंपोकीकता नाकारुन केवळ इहलोकाचाच रि केला भौतिक तत्व किंव जडततवचा स्विकार करुन अंतीम सत्य शोधण्याच्या प्रयत्न केला ज्य बौध्द, जैन आणि चार्वाक तत्वज्ञानारचा समावेश होतो. पाश्चात्य तत्वज्ञानात देवार्क सांकेट्रीस सा तत्ववेत्यांनी बुध्दीला महत्वाचे मागनून अंतीम सत्य उलगडण्याचा प्रयत्न केला ॲनॅक्झीमॅंडर केवळ पदवी हेच अंतीम ततव म्हणून स्विकारले नैसर्गीक तत्वांचा घटकांना आग्रक्रम मानले. तर आधुनिक युगात काही तत्ववेत्यांनी बुध्दीवादी आणि वैज्ञानिक दृष्टीकोनातून स्विक अज्ञानरुपी अंधकार दुर करुन ज्ञान हे अंतीम मानले त्याला च्या साहायाने मानवी जिवन कसे स बनते हे स्पष्ट केले राजर्षी शाहू महाराज, म. फुले, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर, अण्णाभाऊ यासारख्या महान तत्ववेत्यांनी बुध्दी, आणि वैज्ञानिक दृष्टीकोन ठेवून तळागाहातील माणसां जिवनातील अंधकार दूर व्हावा या करीता जिबनकार अविरत असे प्रयत्न केले. भारतासारख्या देशात अदयापी धर्म आणि पंथाच्या नावाखाली मानवी जिवनाला पशुतूल्य बनवून त्य विटंबना केली जाते. ज्ञानाच्या ऐवजी अज्ञानाने अंधश्रध्देच्या आहारी जाऊन वैयक्तीक, सामाजि जिवनात समस्या निर्माण केल्या जाऊन आपली पाउले अधोगतीकडे ओढली जातात. अण्णाभाऊ साठे यांनी विज्ञानाचा जिवन मुल्य मानुन तया दृष्टीने मानवजातीचा उध्दार करणाऱ्या अविरत प्रयत्न केला त्यांनी आपल्या साहित्य आणि कलेच्या साहाय्याने मानवी जीवनातील अंधकार द करण्यासाठी जनजागृती करण्याचा अविरत प्रयत्न केले.

अल्प परिचय (19-20)

तत्कालीन परीस्थितीत ज्या समाजाला अतिशुद्र समजल्या जाणाऱ्या शिक्षणाचा गंध हं नसलेल्या समाजात अण्णा भाऊचा जनम झाला. केवळ अक्षर ज्ञानापूरते शिक्षण अण्णाभाऊंच्य वाटयाला आलेले बालवयात त्यांनी अनेक छंद जोपासलेले निसर्गाच्या सानिध्यात किरणे, मैदानं खेळ, खेळणे दांडपक्ष हा ... खेळ होता कबुतरे, प्राण्यांचा छंद, त्यांनी जोपासन पशुपक्षांनी मैत्री करणे खेड्यातील भा... करुन त्यांनी सर्व स्थरातील सामाजिक जीवन

Shri Guru Buddhiswami Mahavidyalaya Purna Estd.1983
PRINCIPAL
Shri Guru Buddhiswami Mahavidyalaya
Purna (Jn.) Dist.Parbhani

Paper- अं~~धश्रद्धा माध्ययुगीन (सामाजिक प्रगती दृष्टिकोन)~~

अण्णा भाऊ साठे : समतावादी आणि स्त्रीक -

संपादक - दिपक सूर्यवंशी, डॉ. सदाशिव कुमारे, अनुराधा मोरे

ISBN - 978-81 939613-2-2

Publication - Shaurya.

First Edition - 14 Dec - 2019

Paper - अण्णाभाऊ साठे यांचा वैज्ञानिक दृष्टिकोन

Shri Guru Buddhiswami Shikshan Prasarak Sanstha's Shri Guru Buddhiswami Mahavidyalaya Purna (Jn.) Estd. 1983

Co-ordinator
IQAC
Shri Guru Buddhiswami Mahavidyalaya
Purna (Jn) Dist. Parbhani - 431511 (M.S.)